

‘We are in need of climate trees!’

Verslag van een succesnummer: tweede editie Nationaal Symposium Climate Trees

‘We are in need of climate trees, climate trees, climate trees, connecting birds and plants and bees! Op donderdag 27 juni zong een zaal vol landschapsarchitecten, boomverzorgers, boomkwekers en andere boomliefhebbers vrolijk mee met ‘alter ego’ Maria Di Lucca, hoogleraar botanie aan de Universiteit van Mantua. Ondanks de soms wat sombere boodschap over het veranderende klimaat was het een inspirerende dag, waarop de nieuwste wetenschappelijke inzichten over (stads)bomen werden gedeeld.

Auteur: Willemijn van Iersel

Klimaatverandering is here to stay

Dagvoorzitter Henry Kuppen heet het internationale publiek welkom. Hij wil naar eigen zeggen geen hel en verdoemenis preken over het veranderende klimaat, maar wil wel reëel blijven. ‘De klimaatverandering is er; wij zien dit dagelijks in ons werk.’ Kuppen frist even het geheugen van de wat oudere aanwezigen op en noemt de écht strenge winters, waarin hele ligusterhegjes kapotvroren, waarna hij razendsnel overgaat naar het heden: ‘De nieuwe realiteit is dat olijfbomen de Nederlandse terrassen domineren.’ Kuppen vraagt daarbij direct aan de zaal: ‘Moeten we dat willen? Deze exoten brengen exotische ziektes en plagen mee, zoals *Xyllela*. Dit zijn vraagstukken om rekening mee te houden. Ik hoop dat jullie vandaag geïnspireerd worden en geënthousiasmeerd raken.’

Presentatie Climate Trees List

Kuppen geeft het woord aan Kees van Rooijen en Bjorn Kohlmann van Tree Centre Opheusden. Zij heten alle aanwezigen welkom in de regio. Van Rooijen: ‘Klimaatverandering

is grillig en onvoorspelbaar. Als boomkwekers moeten we hiermee omgaan. Kennisdeling is daarbij belangrijk. Wij hebben de kennis om de juiste boom op de juiste plaats te zetten.’ Na twee korte films, waarin TCO als coöperatie wordt uiteengezet en beelden van het recente koninklijke bezoek worden getoond, is het tijd om de Climate Trees List Opheusden te presenteren. Dit is een klimaatbomenlijst die is gebaseerd op de wetenschappelijke lijst van WUR van *climate trees* die beschikbaar zijn in de regio van TCO. ‘Dit helpt beleidsmakers en landschapsarchitecten bij hun zoektocht naar goede én beschikbare bomen.’

Succesnummer Maria di Lucca

Kuppen geeft vervolgens het woord aan mysteryguest Maria Di Lucca. Met vlijmscherpe woorden laat Di Luca direct weten dat ze er is: ‘Monoculturen vermoorden de natuur en de boomkwekerijbusiness is eigenlijk één grote monocultuur. De sector moet meer gaan kijken naar de natuur en hoe alles met elkaar is verbonden.’ Di Lucca roept daarna op om allen

7 min. leestijd

ACTUEEL

mee te zingen met het pakkende refrein van haar *climate trees*-lied. Met de woorden: 'We zouden een kwekerskoor moeten beginnen!' verlaat Di Lucca het podium.

Climate proof urban forest

Associate professor René van de Velde van de TU Delft is de volgende spreker. Van de Velde gaat binnen het vraagstuk *climate trees* onder andere in op de koelingswaarde van bomen tegen stedelijke hittestress. Zijn onderzoek naar de architectonische waarde van bomen wordt daarbij betrokken. 'Er wordt veelal gepraat over boomsoorten, maar weinig over de baten van bomen in combinatie met architectuur.' Het onderzoek van Van de Velde moet in 2020 eindigen met een lijst van architectonische bomen die geschikt zijn voor in de stad. In Delft is een *living lab* aangelegd, waar in boombakken verschillende bomen zijn aangeplant zonder te kijken naar soorten, puur op basis van de architectonische waarde.

Planthunter

Na een korte koffiepauze is de beurt aan Harry Watkins, researcher aan de University of Sheffield en landschapsarchitect. Watkins kun je het best omschrijven als een planthunter 2.0. Iedereen is bekend met de verhalen van planthunters in de 16e, 17e, 18e en 19e eeuw. Zij voeren met hun schip over wereldzeeën om de mooiste en zeldzaamste planten te verzamelen. Watkins is hierop een moderne variant. Zonder schip, maar met algoritmes speurt hij naar soorten die wellicht beter bestand zijn tegen het veranderende klimaat.

Watkins begint zijn presentatie met het beantwoorden van de vraag hoe hij terecht-

Bjorn Kohlmann presenteert klimaatbomen lijst

gekomen is in zijn onderzoek. De eerste dia toont een rustgevend parkje met spelende kinderen. Watkins grapt direct: 'Niet erg Brits, want ze vechten nergens...' Hij gaat verder: 'Als landschapsarchitect pakte mijn keuze voor beplanting niet altijd goed uit. Daarom stelde ik mijzelf niet langer de vraag of de bomen op de juiste plek staan, maar of de boeken wel de juiste informatie geven.' Watkins noemt als voorbeeld magnolia, een bekende soort die veelal als redelijk delicaat, dorstig en een liefhebber van zon wordt omschreven. Maar is dit wel waar? Bestaat er geen verschil tussen de praktijk en de wetenschap? En is het selecteren op soorten nog wel van deze tijd? Onderverdeling in soorten is ook maar een concept dat wij ooit

Is magnolia wel een delicate, dorstige en zonninnende boom?

René van de Velde

Harry Watkins

Rondleiding bij seminar

zijn gaan gebruiken. De Britse onderzoeker gebruikt een handige onderzoekstool om verschillende soorten magnolia's uit diverse landen onder te verdelen in een driehoek, op basis van de eigenschappen stresstolerant, competitief en ruderaal.

Naast zijn zoektocht naar variaties op soorten heeft de grappende Brit ook een parallel onderzoek lopen. In deze studie wordt bekeken hoe planten kunnen worden onderverdeeld binnen deze driehoek. Zijn tools hiervoor: big, big data. Watkins brengt zijn onderzoeksresultaten nog dit jaar naar buiten in vier à vijf papers. Na de meer dan interessante lezing van de enthousiaste Brit is het tijd voor een rondleiding over de kwekerij van Batouwe en een lekkere lunch.

Roeland Lelieveld

Als laatste spreker staat op de agenda Roeland Lelieveld, boomverzorger in Den Haag. Hij is bekend van zijn benijdenswaardige positie

in de Duurzaamheidslijst, de Trouw top 100. Die positie verwierf hij door zijn onderneming Africa Wood Grow in Kenia. De omschrijving 'realistische idealist' is goed van toepassing op Lelieveld. Zijn doel om ontbossing en bodemerosie te stoppen door het oprichten van Afrikaans bosbouwbedrijf, leverde negen jaar geleden opgetrokken wenkbrauwen op. Zelfs Roelands vader zette vraagtekens bij zijn plannen: 'Geld brengen naar dat verloren continent, dat doe je niet.' Lelieveld zette echter door en inmiddels heeft het bedrijf meer dan 300.000 bomen geplant. De boom die wordt gebruikt is *Melia volkensii*, een inheemse boomsoort die verdween toen de giraffes en koedoes uit het gebied verdwenen. De zaden van de boom werden namelijk door deze dieren gegeten en uitgepoept. Met behulp van een Japanse stichting is een nieuwe methode ontwikkeld om succesvol zaailingen te creëren. De natuurlijke situatie in Kenia is gemengd savannebos, maar door menselijk toedoen is het land kaal geworden en hebben de weersinvloeden vrij spel.

De zon bakt de grond, door de regen wordt hij verdicht. Door het aanleggen van bos moet alles letterlijk weer gaan leven. Het uiteindelijke doel van de Hagenaar is om binnen dertig jaar zeshonderd vierkante kilometer in Kenia te bebossen. Niet alleen met zijn bedrijf, maar ook door een voorbeeld te zijn voor lokale boeren en hen te voorzien van informatie en fondsen om zelf te starten.

En dan is het alweer tijd voor het laatste inhoudelijke onderdeel van het symposium: het *tree officers forum* met John Parker, boomverzorger in London, Andreas Schneider, landschapsarchitect bij HafenCity in Hamburg, Rob Zweekhorst, boomverzorger in Heerhugowaard en Jelle Hiemstra, senior onderzoeker bij Wageningen Universiteit.

De vier heren discussiëren onder leiding van Kuppen over diverse stellingen. Deze stellingen waren eerder ook al voorgelegd aan de lezers van Boom in Business en Boomzorg, om een compleet beeld te krijgen van de verschillende meningen. De eerste stelling luidt: aanplanten van cultivars in de klimaatbestendige stad is passé.

De stad climate proof maken betekent dat je zoveel mogelijk diversiteit moet aanplanten.

Dat houdt ook in dat je moet stoppen met de aanplant van klonen en dus geen cultivars meer mag toepassen.

De lezers stemden als volgt:

Eens	21%
Oneens	60%
Neutraal	19%

De heren zijn redelijk eensgezind: allen zijn

Maria di Lucca

Roeland Lelieveld

het ermee oneens. Volgens de Londense John Parker zijn cultivars te belangrijk om te kunnen missen. Kuppen stelt de heren nog de vraag of er dan een maximum is aan de mate waarin je cultivars kunt toepassen. Jelle Hiemstra: 'Je moet de schuld niet alleen leggen bij cultivars. Monocultures aanleggen is ook een slecht idee; hou de diversiteit in het achterhoofd.'

De tweede stelling is: **De echte winst is niet te behalen met klimaatbomen, maar met een goed klimaat voor bomen.** De juiste boom op de juiste plek is belangrijk. De echte winst is te behalen door onze steden goed in te richten met groeiplaatsen. Ook hierover is het forum, net als de lezers, redelijk eensgezind. John Parker: 'Je moet de openbare ruimte anders inrichten, maar je moet ook rekening houden met de realiteit. Het plaatje van de goede groeiplaats ken ik nog van mijn opleiding, maar dat ben ik in London nog nooit tegengekomen. Je mag al blij zijn als een boom 1 m3 heeft.'

Eens	88%
Oneens	2%
Neutraal	10%

Derde stelling: **Boomkwekers en boombeheerders hebben samen de oplossing in handen.**

Boomkwekers hebben verstand van bomen, boombeheerders van bomen in de stad. Alleen als die partijen hun kennis samenbrengen, kun je spreken van *climate trees*. Hier ligt een taak voor de wetenschap.

Jelle Hiemstra protesteert uiteraard als rasechte wetenschapper tegen de kop van de quote: 'Ik mis de onderzoeker hier. Boombeheerder,

Henry Kuppen

boomkweker EN boomonderzoeker hebben samen de sleutel in handen.' Rob Zweekhorst heeft hierbij zijn twijfels: 'Boomkwekerijen zijn commercieel gedreven en boombeheerders zijn *old-school*; zij durven niet om alternatieven te vragen bij kwekers. Wij beheerders moeten meer durven en om betere bomen vragen!' Andreas Schneider moet hier als landschapsarchitect uiteraard tegen protesteren: 'We hebben ook de architect nodig in dit verhaal. Zij zijn de partij die de bomen toepassen.'

Eens	62%
Oneens	14%
Neutraal	24%

De vierde en laatste stelling: **We moeten onze steden fundamenteel anders gaan inrichten: niet de auto op één, maar het klimaat.**

Onze steden zijn de afgelopen tientallen jaren sterk gegroeid. Daarbij was de insteek steeds mobiliteit en een hoge dichtheid. Dat moet structureel omgedraaid worden: niet de auto op één, maar een groene en klimaatbestendige inrichting.

Op het podium wordt wat lacherig gereageerd op deze stelling. Kuppen stelt de vraag nog eens aan de zaal. 'Is hier iemand überhaupt tegen?' Geen enkele vinger gaat de lucht in ... Onder de lezers van onze bladen was iemand zo dapper om het hiermee oneens te zijn, helaas zonder motivering. Jelle Hiemstra trapt af: 'De ruimte in een stad is beperkt en kan beter worden besteed dan aan auto's.' Andreas Schneider: 'In Hafencity in Hamburg zijn wij hier al van uitgegaan. We hebben daar 0,4 parkeerplaats per woning aangelegd.' De andere heren beamen dat de afname van het aantal

auto's een trend is die ingezet en onomkeerbaar is.

Eens	86%
Oneens	2%
Neutraal	12%

Kuppen neemt weer het woord: 'Ik hoop dat jullie allen geïnspireerd naar de borrel gaan en dat we samen verschillende rassen aan kweken en mooie soorten gaan toepassen.' Na de gezellige borrel neurie ik op weg naar de auto: *We are in need of climate trees, climate trees, connecting birds and plants and bees.*

Climate trees song

*'As a botanist I can truly tell you
That trees aren't just a living thing
They connect all of the birds, the bees,
the million
They are capo, they are precious,
they are king
They were here long before the Pleistocene
They are fabulous not only 'cause
they're green.*

*We are in need of climate trees, climate trees,
climate trees, climate trees
Connecting birds and plants and bees.*

*I have taught you today a tiny little bit,
because we need you growers to understand.
You are a part of nature's future not a tiny bit
You determine what we buy and what
we plant
Be a hero, that is what I have in mind
In a way you decide the future of mankind*

*We are in need of climate trees, climate trees,
climate trees, climate trees
Connecting birds and plants and bees.*

Be social

Scan of ga naar:

www.boomzorg.nl/article/30604/we-are-in-need-of-climate-trees